

Anarâškielâ postpositioi *pelni* já *piälán* čäällim sierâ já oohtân tievâdâsâinis SIKOR-tekstâčuágálduvâst

Petter Morottaja

Oulu ollâopâttâh, Giellagas-instituut

Marja-Liisa Olthuis

Oulu ollâopâttâh, Giellagas-instituut

Fabrizio Brecciaroli

Anarâškielâ servi ry.

Abstract

Inari Saami does not have a strong written tradition. The current orthography was adopted as recently as the 1990s, and the revitalization process is beginning only now to shift its focus from increasing the number of speakers to strengthening the literacy of the language. This article studies the Inari Saami postpositions *pelni* and *piälán* as well as their shorter forms *peln/beln* and *pell/bel*. The main question is whether these postpositions are joined to the noun preceding them or stand after it as separate words. The research is based on the SIKOR Inari Saami free corpus developed by the Giellatekno team. The postpositions have been analyzed semantically taking into account the frequency with which they occur in the literature. They have been divided into four semantic groups: 1) place, 2) orientation and direction, 3) time and 4) other semantic categories. The long forms *pelni* and *piälán* are mostly written as separate words – except for when they are used to express orientation or direction – whereas the short forms *peln/beln* and *pell/bel* are usually joined to the preceding word other than in time expressions. Alternative explanations for such variation are also discussed.

Keywords: postposition, orthography, Giellatekno, language revitalisation, language variation

1. Laidiittâs

Anarâškielâ lii ohtâ Suomâ peln sarnum sâmikielân, mii lii lamaš váduhávt vaarâst lappuđ modern maailm teddui vyelni, mut mii lii lamaš pehtilis iälâskittempargo čuosâttâhhân 1980-lovvoost ovdâskulij. Anarâškielâ iälâskittempargo lii vuáhádum 1900-lovo loopâ peln âlgám kielâ renesansân, kuás mielâ-kiddiivâšvuotâ kielân lasanij (Olthuis 2000: 572–574), kielâpiervâltoomân, mii jođâskij 1990-lovvoost (kj. om. Pasanen 2015) já kielâmiäštártoomân, mii aktivistij puáris kielâsárnoid vâldid kielâs maasâd kevttim-kiellân já sirded tom ovdâskulij L2-sárnoid (Olthuis já iäráseh 2013: 176). Anarâškielâ kevttim lii lasanâm iälâskittem ääigi ennuv já vijdánâm uđđâ arenaid tego tiedâlii čälimân já media kiellân (Olthuis já Trosterud 2015; Olthuis 2021: 3). Onnáa peeivi anarâškielâ iälâskittemtoomâst lii tiäduttum kirjâlii kulttuur nanodem ovdâmerkkân kirjâlistemprojektijguin, moi ääigi láá uárnejum čälleškovliittâsah já pyevtittum uđđâ kirjâlâšvuotâ (Olthuis já iäráseh 2021: 176–188). Trond Trosterud lii lamaš kuávdâš olmooš taan pargoost kielâteknologin já kielâtotken.

Anarâškielâ čallum kiellân ana ruottâsijdis 1800-lovvoost, mut táálâš ortografia lii kevtiškuottum eskin 1990-lovo aalgâst (Olthuis 2000: 570). Nuorâ čäällimvyevi já -kulttuur keežild čäällimnoormah láá lamaš pâáihui ložžâseh, já ovdâmerkkân kuávlukielâliih varianteh já ulmui persovnlíih čäällimvyevih láá tiettum čallum kâldein kidâ taan peeivi räi. Veikkâ ij liččiigin tárbu stivrid ovtâskâs ulmui kevttim čäällimvyevi meendu änggirávt, te čovgâdub noormah láá anoliuh ovdâmerkkân oppâmaterialpargoost já virgâlijn kielâkevttimsuorgijn tego haldâttâh- já lahâteevstâin, main eksakt olgosadelem lii eromâš tehâlâš. Normâdem kuittâg váátá vijdes tiäđu tast, maht kielâ kiävttuo čoodâ kielâsiärvâdov – normâdmist kalga vâldid huámmâšumân sehe noormâi já avžuuttâsâi kielâlii systematia (ovdâmerkkân pelikuhes jienâdâh

© 2022 Petter Morottaja, Marja-Liisa Olthuis já Fabrizio Brecciaroli. *Nordlyd* 46.1: 171–180, *Morfologi, málstrev og maskinar: Trond Trosterud {fyller | täyttää | deavdá | turns} 60!*, toimattâm Lene Antonsen, Sjur Nørstebø Moshagen já Øystein A. Vangsnes. Almottijjee: UiT Norgga árktalaš universitehta. <http://septentrio.uit.no/index.php/nordlyd>
<https://doi.org/10.7557/12.6384>

This work is licensed under a [Creative Commons “Attribution-NonCommercial 4.0 International”](https://creativecommons.org/licenses/by-nc/4.0/) license.

čalluučij ain jo-uv uánihâžžân teikkâ kukken) mut meiddei variantij frekvensijd nuuvt et táváliih kielásiärváduv tuhhiitem sänihäämih iä kuodduu noormâi ulgguubel. Normâdempargo váátá tiädu kielä variaatio; tuše tubdâmâin kielä variaatio lii máhđulâš rätkiđ, kalga-uv variaatio siskeldittiđ noormân väi avžuuttid velttiđ tom.

Eromâš tárbu normâdem várás lii šoddâm anarâškielä kieläteknologisii pargo ooleest. Anarâškielân lii rahtum kielâmali (Antonsen já iäráseh 2016), mii lii vuáđđun maangâ kieläteknologilii tyejipiergâsân. Távalijd kieläkevttid já uáppeid kuávdáást láá sänianalysaattorân čonnum sänikirje *Nettidigisäänih* já tivvooohjelm ađai ortografisâš njuálguluuhâmohjelm. Jis tivvooohjelm šadda vijdáht kiävtun, te ton merhâšume kielästivriimân lii uáli styeres: čällee veltiškyettih haamijd, maid tot ij tuhhit, já nube tááhust sij uáppih, et tivvooohjelm tuhhiitem häämihkis láá rievttis häämih. Tivvooohjelm evaluistmist čielgâi, et tivvooohjelm lii-uv masa oovtâmielâlâš olmooštivodeijein tast, magarijd haamijd kalga merkkiđ noormâ vuástásâžžân, mut tot lii nube tááhust lijkâs čoovgâs já merkke rievttis haamijd-uv feilân ovdâmerkkân vájuvá lemmai já vájuvâá variaatio myensteristem keezild (Morottaja já iäráseh 2018: 80). Tivvooohjelm pyeredem váátá tom, et anarâškielä varijistem kárttejuvoo já normâduvoo pyerebeht.

Anarâškielä kielâmali keččäluvoo merikooskâi Kieläteknolo-juávhu čokkim anarâškielä čallum kielä tekstäčuágälduvvâin (SIKOR), mii ana sistes stuorrâ uási puoh čalluin, moh anarâškielân láá almostum uđđâ ortografia äägi. Taam artikkel čäällimmuđdoost kielâmali máttá analysistiđ 95,59 % tekstäčuágälduv saanijn (rekiniistum anarâškielä analysaattorist 1.12.2021). Analysijttáá pááccâm saanijn uási láá časkemteikkâ čäällimfeilah, mut fáarust láá meid ortografia vuástásiih sänihäämih, kielâlâš variaatio teikkâ noormâmiäldásiih sänihäämih, maid kielâmali lii feilim analysistiđ. Taan nk. *missing list* tarkkuumâin lii máhđulâš karttiškyettiđ, maggaar fáadá tutkâm ličij puoh ávhálmus kielâmaali pyeredem uáinust.

Ohtâ fáddá, mii missing listist pajjaan távjá, lii anarâškieläst tiättojeijee muulsáiävtulâš tääpi čäällid tiädu kielâamnâs jo-uv sierâ teikkâ oohťan ovdebâin nominâin, om. *peenka alne ~ peenkaaln, Aanaar peln ~ Aanaarpeln ~ Aanaarbeln*. Maangah tain kielâamnâsijn láá ärbivuáválávt onnum postposition, mut iä veltihánnáá puoh: Erkki Itonen lii annaam om. *alne* postposition, mut kielâamnâs *-pell/bel* vist puáhtá leđe jo-uv postpositio teikkâ uási adverbist (ILWB 54, 3191). Suomâ-ugrilii äärbi miäldásávt já meiddei anarâškielä čäällimkielä traditiost, mii lii váldâm ennuv maali suomâkielä čäällimnjuolgâdusâin, postpositioh čállojeh tievädäsâinis sierâ. Kielâamnâs já ovdebâá sääni čäällim oohťan addel kuittag meiddei máhđulâšvuodâ tagarâid tulkkuumâid, et säänih hámmeje-uv oovtâst keđgilum adverb, kuálussääni teikkâ joba jieijâs sajeháämi. Tággáár savástállâm lii lamaš om. tavekielä peln tiädu kielâamnâsij peht, tego *-ráigge* (Ylikoski 2014). Suomâkielä normimpargoost vist lii lamaš savástállâm ovdâmeerhâ tiet (*-päin*-partikkel čälímist sierâ teikâ oohťan, já uđđâsumos miärdâs lii tuhhiittiđ ovddist eenâb oohťančälímân kyeskee variaatio (kj. Eronen já iäráseh 1996; Kielitoimiston ohjepankki, ohje 129). Oro lemin, et postposition jurdâččum saanij čäällim oohťan tievädäsâinis sáttá jo-uv kuvviđ ovdeláá mainâšum keđgilumproosees teikkâ tuše ortografisij njuolgâdusâi juárbum. Taan artikkelist mij ep vääldi pele toos, et kuábbâá ääsis lii koččâmuš, mut älkkeevuodâ tiet mij čujottep ovdeláá mainâšum kielâamnâsâid termâin *postpositio*.

Ton čielgim várás, et magareh ärbivuáválávt postposition nobdum säänih lääveje čalluđ oohťan tievädäsâinis, mij olášutijm ovdâutkâmuš já uusâim távalumosijd Morottaja já Olthuis sujâtemoopâst *Inarinsaamen taivutusoppi* (2022) oovdânpuohtum postpositioid tekstäčuágälduvâst sehe sänialgâsávt (postpositio čallum sierâ tievädäsâinis) já säniloppâsávt (postpositiorááhtus čallum oohťan). Ovdâutkâmuš vuáduhd mij meridijm valjid täärhib tutkâm vuálâsâžžân kyehti postpositio variantijdiskuin: *pelni/belni ~ peln/beln, piälán/biälán ~ pell/bel/piäl*. Taah postpositioh láá substantivist *peeli* šoddâm postpositioh/kliitih já toi allegrohámásiih varianteh. Taat juávkku väljeui tutkâmušân nube tááhust toin aggâin, et postpositioin kávnjii ennuv sehe oohťan já sierâ čäällim miäldásiih tábâhtusah, já nube tááhust ton keezild, et rahtum kielâmali ij piergiittâl tain variaatioin meendugin pyereest já häämih táttuh kiärdâšud missing listist. Nuuvtpa toh láá kieläteknologisii kielâmaali, kielâtipšom já normâdem tááhust mielâkiddiivâáh tutkâmčuósâttuvah. Mij lep kuáđđâm tutkâmist meddâl puoh tagarijd *pel*-tábâhtusâid, main lii iäigád koččâmuš lohosaäni *peeli* uánánâm häämist já moh tiättojeh tijmeaigij ohtâvuodâst (om. *tijme lái pel neelji suulâin*). Siämmânáál mij lep meddâlistâm tábâhtusâid, main *piälán* lii tulkkojum substantiv *peeli* illativhäämmin, om. kuálussaanijn *viljâpiälán, tijmepiälán*.

Artikkelstân mij keččâlep västidiđ čuávuvâá koččâmušân: Magarijn ohtâvuodâin pajeláá mainâšum säänih tãi säniuásiih tiättojeh sierânâs säännin já magarijn ohtâvuodâin toh láá čallum oohťan nominâin? Mij

uuccâp vástádâs tutkâmáin postpositioi távjduv (frekvensijd), tutkâmáin sänihäämi vaiguttâs já olášitmain ruávis semantlii analyys.

Lovvoost 1 kovvejuvoo tutkâmvuáđu já -čuolmâ já adeluvvoo tiätu anarâškielâ kielâiäláskitem já kielâtipšom tiileest já táárbust. Lovvoost 2 láá oovdânpuohtum tutkâmamnâstâh já tutkâmmetodeh. Lovvoost 3 mij pyehtip oovdân tábáhtusáid, kuás postpositioh *pelni* já *piälán* variantijdiskuin láá čallum sierâ já oohtân, já mij tutkâp, maht semantlâš analyys čielgee sierâ já oohtân čäällim variaatio. Lovvoost 4 mij kuorättállâp analyys.

2. Tutkâmamnâstâh já metodeh

2.1 SIKOR-tekstâčuágáldâh já uuccâmkritereh

Tutkâmamnâstâhân mij kevttip ovdeláá mainâšum Giellatekno-juávhu čokkim anarâškielâ tekstâčuágálduv SIKOR. Taan tutkâmušâst kevttum versio siskeeld 1,77 miljovn säännid. Tekstâčuágáldâh siskeeld ienáážin teevstâid, moh láá lamaš älkkeht finnimnâál digitalli häämist: fáarust láá il. haldáttuvliih já virgáliih teevstah Sämitige sijđoin, oskoldáhteevstah, oppâkirjeh, čaabâkirjáliih kirjeh, motomeh uáppučáittuseh já stuáráamus juávkkun váldu-uási Anarâš-loostâin almostum mainâsijn. Puoh siskeldum teevstah láá čallum 1990-lovo maŋa, kuás uđđâ ortografia valdui anon (SIKOR).

Veikkâ tekstâčuágáldâh lii ärbivuáválii uáinust viehá ucce, te ucceeblovokielâ uáinust tot kuittâg addel uáli vijdes čáittus taan ääigi anarâškielâst. Mij lep tietimin, et aktiivliih čälleehe iä lah tai peivij räi lamaš nuuvt maanŋas (kj. Olthuis já Trosterud 2015), nuuvt et tiätulágán oovtâpiälâsâšvuodâ materiaall tulkkuumist kalga váldid huámâšumán.

2.2 Postpositioi *pelni* já *piälán* semantik já ortografisiih konventioh

Inarilappisches Wörterbuch (adai ILWB, 3191) miel postpositioh *pelni* já *piälán* láá substantivist *peeli* šoddâm postpositioh, adverbeh tai kliitih, já tain tiättojehe uánánâm varianteh *peln* já *piäl* ~ *pel*. Mij nomâttep täid uánánâm haamijd allegrohámâsâžžân varianttin já haamijd, main loppávookaal lii siälum, largohámâsâžžân (kj. meid Ijäs 2011).

Taan juávhu saaniin tiättoo meiddei anarâškielân tijpâlâš assimilaationjuolgâdus, mon miel kliiti algâklusil čálloo čyeijilis jienâduv merháin, jis tot čuávu čyeijilis jienâduv (vrd. lahtospartikkel *-pa/ba: moonâmba, moonâba, moonahpa*), mut taat njuolgâdus ij kuittâg kuoská ovdâmerkân kuálussaaniid (om. *tijmepeeli*, ij **tijmebeeli*)¹. Nuuvtpa jis postpositioh *pelni* já *piälán* allegrohámâsij variantijdiskuin láá čallum oohtân ovdébain saaniin, te assimilaationjuolgâdus keežild mij sátáččijm pyehtid aiccâđ amnâstuvâin meiddei tagariid haamijd ko *-belni*, *-beln*, *-biälán*, *-biäl* já *-bel*.

Inarilappisches Wörterbuch (ILWB, 3191) addel vuolgâsaje postpositioi *pelni* já *piälán* semantikân, mut eidsiuh semantliih kategoriah tai postpositioi várás iä lah anarâškielân huksejum. Hyelkkisääni kategoristem kávnnoo pyerebeht suomâkielâ *peln*² já tavekielâst om. Klaus Peter Nickel kielâoopâst *Samisk Grammatikk* postpositioin *bealde* já *beal* (1994: 164, 166, 169) já Pekka Sammallahden *Pohjoissaame-suomi-sanakirja* (Sammallahti: 2020) säniartikkelijn *bealde*, *beal* já *beallár*³. Tâin käldein pajaneijee táválumoseh semantliih kategoriah, mooid meiddei ILWB:st (ILWB, 3191) kávnnojehe ovdâmeerhah, láá 1) saje 2) orientaatio, sunde tai kuávlu já 3) äigimuddo. Amnâstuv kieđâvušmist mij kiddip huámâšume vuosâsaajeest taaid kategoriaid, mut kejšâstep uánihávt meiddei tábáhtussáid, moh iä soovâ tai kategoriai siisâ (juávku 4).

Tábáhtusâi šlajättállâm tai semantlij kategoriai vuálá šadda vuosâsaajeest tarkkuumáin, maggaar lii postpositio tievâdâs. Saje almotteijee postpositioráhtusij tievâdâssân láá ovdâmerkân enâmiij já paihiij noomah (om. *Suomâ, Aanaar*), merhâšumeest “kiännii päihist/pááikân teikkâ kulen/kuuvl!” ulmui

¹Taan nk. progressivlii assimilaatio lasseen anarâškielâst tiättoo meid regressivlâš assimilaatio, mii lii ucánjáháá episystematlavt tuhhiittum meid kirjekielân: *čizetpeln* ~ *čizepeln*).

²kj. om. Kielitoimiston sanakirja (2021), <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi/#/puoli>

³Sänikirje nettiversio liinjah saaniid: <http://satni.org/bealde>; <http://satni.org/beal>; <http://satni.org/beallár>

jiešnoomah teikkâ ulmuid čujotteijee almosnoomah tâi persovnpronominieh (*Nuuvdi, enni, mii*) teikkâ meiddei demonstrativ- tâi indefinitpronominieh (*taat, kuábáš, nubbe*). Orientaatio, sunde já kuávlv almotteijee postpositioráhtusij tievädässân láá tijnpálávt nomineh teikkâ adverbbeh, moh almotteh tiätulágán relaatioid, ovdâmerkkân *čížet, uálgis, uulguš, siiskiš, vuoluš, taavaaš; teehin, tohon*. Äigimudo almotteijee postpositioráhtusij tievädässân láá äigimudo almotteijee nomineh tego *kiddâ, ijjâ, porgemáánu, algâ, loppâ já 1900-loho*.

3. Analyys

3.1 Postpositioi *pelni* já *piälán* já toi variantij távjudâh tutkâamnâstuvâst

Mij uusâim tutkâamnâstuvâst kuábbáá-uv postpositio *pelni* já *piälán* jyehi variant sehe sänialgásávt (áđai láá čallum sierâ ovdebáin saanijn)⁴ já säniloppásávt nuuvt et oles säáni ij kuittâg hammii ohtuunis ubâ sänihäämi (áđai lii čallum oohatn ovdebáin saanijn). Mij uusâim meid allegrohámásii postpositio *pell/bel* härvináš variantijd *piäl/biäl*, mut toh tiättojii nuuvt harvii (*piäl* kulmii, *biäl* ij ohtiigin) et mij lep ovtâstittám taid tábáhtusâid *pell/bel* vuálá. Puátuseh láá puohtum oohatn tavlustuvâst 1.

	Sierâ	Oohatn
<i>pelni</i>	166	16
<i>belni</i>	0	0
<i>peln</i>	162	223
<i>beln</i>	0	1102
<i>piälán</i>	46	3
<i>biälán</i>	0	0
<i>pel (piäl)</i>	58	132
<i>bel</i>	1	375

Tavlustâh 1. peeli-vuolgâlij postpositiosanij ovdebáin saanijn sierâ já oohatn čallum tábáhtusâi mereh Korp-amnâstuvâst.

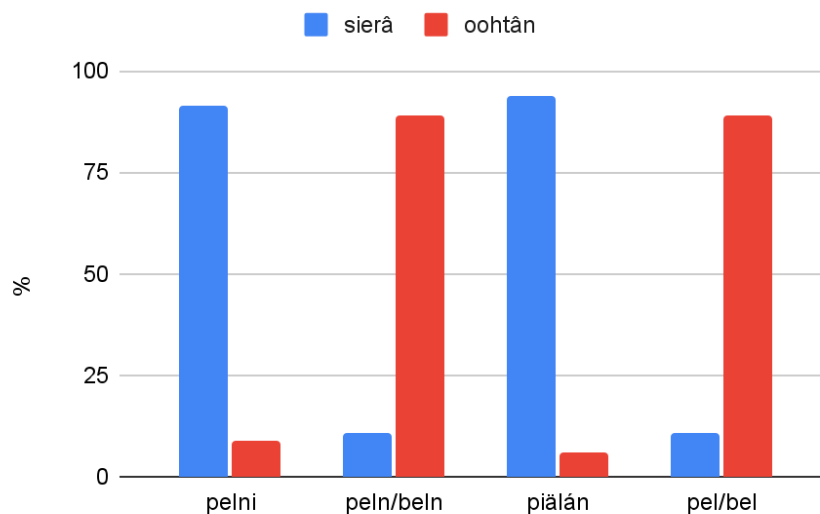
Tavlustuvâst 1 uáiná, et lokativlii postpositio variantijn *pelni* ~ *belni* ~ *peln* ~ *beln* čielgásávt táválumos lii tievädässáin oohatn čallum allegrohámásâš *-beln*. Meiddei illativlii postpositio variantijn (*piälán* ~ *biälán* ~ *pel (piäl)* ~ *bel*) allegrohámásâš *-bel* lii táválumos. Eres varianteh tiättojeh kuittâg meiddei ennuv, eereeb *-belni* já *-biälán* iä tiettuu amnâstuvâst ohtiigin. Čyejihánáá klusiláin *p* älgée postpositioin tiättoo čielgá variaatio ton uáinust, et lääveje-uv toh čalluđ sierâ vái oohatn tievädäsáinis.

Vyerdittetteht čyeijilis klusiláin *b* älgée postpositioh vist iä keevâtlávt kuássin tiettuu sierâ säännin tondiet ko tááláš ortografia ij tuárju sänialgásii *b* (vrd. ILWB kevttim ortografia, 3191)⁵. Säáni siskiibiälááš *b* vist čuávu anaráškielâ ortografian kullee prinsip tast, et assimilaatio čálloo uáinusân puoh eres sojij peic kuálussaaniij loppâuásist.

Kovosist 1 varianteh láá čuákkejum paarrân tađe miel, láá-uv toh largohámásiih vái allegrohámásiih varianteh, já sierâ já oohatn čäällim variaatio lii oovdânpuohtum prosentuallij koskávuotâlovoiguin. Largohámásiih *pelni* já *piälán* čállojeh čielgásávt táválumosávt sierâ ko vist uánánâm *peln/beln* já *pell/bel* čállojeh iánáázin oohatn – prosentualliih koskávuotâlovoh láá keevâtlávt largohámásij saanij koskávuotâlovoi speejjâlkoveh.

⁴CQP-hámásiih uuccâmpákkumeh, ovdâmerkkân *pelni*: sierâ: [word = "pelni"], oohatn: [word = ".*pelni" & word != "pelni"]

⁵Ohtii kavnum sierâ čallum *bel* puáhtá älkkeht tulkkuđ tuše časkemfeilân, veikkâ material kärživuotâ addel-uv ain saje viekkiistállâd máhđulášvuodâ, et tot ličij merkkâ tááláš ortografia juárbumist. Ceelhâohtâvuotâ sierâ čallum *bel*-tábáhtusân lii čuávuovâš: *Juhle manja purâdijm já mij (Anssi, Charlie já mun) tolliittijm kuovttijn autoin (Mersuin já Metro-riävoin) neelji ääigi Tave Dakotan já Grand Forks kuávlun já ko tohon peesâim, te tolliittijm Highway 29 miel di máádás, sirdâšuin Maadâ-Dakota bel já puáldittijm 4-rađasii maadij miel ain máddiláá.*

Kovos 1. peeli-juávhu postpositiosanij sierâ já oohtân čäällim prosentuallih koskâvuotâlovoh.

3.2 Postpositioi oohtân já sierâ čäällim semantlij kategoriai miel

3.2.1 Saje

3.2.1.1 pelni já peln/beln

Amnâstuvâst saje almotteijee *pelni* čálloo ain sierâ tast huolâhännáá, maggaar täärhib merhâšume ovdebáá säänist lii: om. *Suomâ pelni* (7), *Čovčjävri pelni* (1), *Aasia pelni* (1), *kaavpug pelni* (1), *Nuuvdi pelni* (1).

Allegrohámásii postpositioist *peln* tiättojuh sehe sierâ já oohtân čallum tábâhtusah, mut oohtân čäällim lii ennuv táválub. Ovdâmerkkân talle ko ovdebâš substantiv lii eennâm nommâ, te amnâstuvâst lii kavnmist sehe sierâ čallum *Suomâ peln* (1) mut meid oohtân čallum *Suomâpeln* (12). Allegrohámásijd oohtân čallum tábâhtussáid puáhtá luuhâđ meid *beln*-tábâhtusáid, moh láá valjeest, já ovdâmerkkân *Suomâbeln* tiättoo-uv amnâstuvâst 34 kerd. Nuuvtpa tievâdâs *Suomâ* puotâ sierâ čallum tábâhtusah láá allegrohámásijn saanijn ohtsis 1 já oohtân čallum tábâhtusah láá 46. Sierâ čallum tábâhtus ij oro lemin tuše ovtâskâs časkemfeilâ, tondiet ko saje almotteijee *peln*-tábâhtusah kávnnoje kale sierâ čallum eres sanij puotâ, nuuvt ko *Taažâ peln* (1), *Aanaar peln* (1), *Ucjuv peln* (1).

Kiännii pääihi almotteijee postpositioh iä čuávu aabâs siämmáá tendens: amnâstuvâst tiättoo stuárráb variaatio ton uáinust, et čálloo-uv allegrohámásâš postpositio sierâ vâi oohtân: om. *Nuuvdi peln* (3) – *Nuuvdibeln* (12), mut *mii/muu peln* (8) – *miibeln* (9), *eeni/iännán/eenis peln* (5) – *eenipeln/eenibeln* (0).

Ennuv variaatio lii meid allegrohámásijn postpositioin talle, jis ton tievâdâssân lii genetivhäämi *nube*: sierâ čallum *nube peln* tiättoo amnâstuvâst 39 kerdid já oohtân čallum *nubepeln* ~ *nubebeln* tiättoo 49 kerdid.

Saje almotteijee lokativlij *pelni* já *peln/beln* tievâdâsâi täärhib tarkkum čáittá, et largohámásâš lokativlâš postpositio läävee čallud sierâ almoli tendens miel, mut allegrohámásijn postpositioin lii stuorrâ iáru variaatiost ton miel, maggaar sääni lii postpositio tievâdâssân.

3.2.1.2 piälán já pel/bel

Largohámásâš *piälán* ij tiettuu amnâstuvâst meendu távjá, mut toh tábâhtusah moh tiättojuh saje almotteijee merhâšumeest, láá puoh čallum sierâ, om. *Paččvei piälán* (2), *Syyria piälán* (1), *kuábbáá-uv piälán* (1), *nube piälán* (1), *taan piälán* (1), *tii piälán* (1).

Allegrohámásii postpositiost *pel* tiättoje ohtân čallum tábáhtusah mottoomverd eenâb ko sierâ čallum tábáhtusah, mut variaatio lii siämmáasullásâš tievädäsâst sorjohánáá: *Suomâ pel* (3) – *Suomâbel* (4), *Taažâ pel* (6) – *Taažâbel* (8), *nube pel* (13) – *nubebel/nubepel* (51), *mii pel* (4) – *miibel* (12).

Saje almotteijee illativlij *piälán* já *pel/bel* tievädäsâi täärhib tarkkum čáittá, et largohámásâš illativláš postpositio läävee čalluđ sierâ almoli tendens miel, mut allegrohámásijn postpositioin lii ennuv variaatio, mii ij kuittâg sorjo tast, maggaar sääni lii postpositio tievädäsân. Taat aiccâmuš oro tohâmin iäru lokativlii *peln* já illativlii *pel* kooskâst.

3.2.2 Orientaatio, *sunde* já *kuávl*

3.2.2.1 *pelni* já *peln/beln*

Taan semantlii kategorian kullee postpositio *pelni* epivyerdittetteht ij tiettuugin amnâstuvâst táválávt sierâ čallum häämist, pic tot čálloo täävji ohtân. Ovdâmerkkân tábáhtus *ulg(g)uu pelni* tiättoo tuše ohtii, já *ulg(g)uupelni* vist tiättoo neljii; áimusuundijn sierâ čallum tiättoje *taveuárji pelni* (1) já *tavenuorttii pelni* (1), mut ohtân čallum tábáhtusah-uv kávnoje kyehti: *taavaapelni* (1) já *nuorttiipelni* (1). Ton lasseen ohtân čallum tábáhtusah láá *uálgispelni* (1), *vuoluubelni* (1), *čizetpelni* (1) já *tuárispelni* (1). Merhâšittee lii kale mainâšid, et largohámásiih *pelni*-tábáhtusah ubânássân iä lah meendu ennuv amnâstuvâst, já *sunde* almotteijee postpositio amnâstuvâst láá-uv täävji čallum allegrohámásijn postpositioin *peln/beln*.

Tego vuordum, allegrohámásiih postpositioh čálloje täävji ohtân ko sierâ. Almoláš aiccâmuš lii, et tiätulágán saani ohtâvuodâst variaatio lii uccáá teikkâ ij ollágin: ovdâmerkkân ohtân čallum *ulg(g)uupeln* ~ *ulg(g)uubeln* tiättoje ohtsis 274 kerdid, já *ulg(g)uu*-saaniin sierâ čallum tábáhtusah iä kavnum ohtágin; *čizetpeln* ~ *čizetbeln* tiättoje ohtsis 37 kerdid já sierâ čallum *čizet peln* tiättoo ohtii; *seelgi peln* tiättoo ohtii já *seelgipeln* ~ *seelgibeln* tiättoo ohtsis 13 kerdid. Taan sullâsijn saaniin oroh lemin vuáhádum čäällimkonventioh.

Taan semantlii kategorian kullee postpositioi sierâ já ohtân čäällim iäráneh almoli tendensist tienuuvt, et largohámásâš čálloo-uv täävji ohtân siämmáánáál ko allegrohámásiih postpositioh-uv. Ton lasseen allegrohámásijn postpositioin tiettui stuorrâ iäru variaatiost ton kuáttá, et mii saaniid postpositio oovdeld lii.

3.2.2.2 *piälán* já *pel/bel*

Largohámásâš *piälán* kiävttoo taan semantlii kategoriast tuše marginallávt, mut puoh kavnum tábáhtusah čuávuh lokativlii *pelni* maali: ohtân láá čallum *ovdiipiälán* (1), *ulguupiälán* (1) já *čizetpiälán* (1). Sierâ čallum tábáhtusah iä tiettuu amnâstuvâst. Siämmâš kuáská meid allegrohámásii postpositio *pel*: ohtân čallum tábáhtusah láá om. *ulg(g)uupel/bel* (70), *čizetpel* (18) já *taavaapel/taavaabel* (22). Sierâ čallum tábáhtusah iä tiettuu amnâstuvâst.

Taan semantlii kategorian kullee illativliin postpositioin ij lah mainâšittee variaatio ton uáinust, et čálloje-uv toh ohtân vai sierâ tievädäsâinis.

3.2.3 Äigi

3.2.3.1 *pelni* já *peln/beln*

Äägi almotteijee largohámásâš *pelni* čálloo amnâstuvâst tiätu tievädäsâiguin ain sierâ: om. *1800-lovo pelni*, *1900-lovo pelni*, *2000-lovo pelni* já *1980-lovo pelni* (ohtsis 12), *porgemáanu pelni*, *kesimáanu pelni* (ohtsis 2), *čoočâ pelni* (1), *kiidâ pelni* (1). Smavvá variaatio tiättoo abstraktlub äigimudo kovvejeijee tievädäsâi *algâ* já *loppâ* puotâ: ohtân čallum tiettui *aalgâpelni* ~ *algâpelni* (2), já *loopâpelni* (2). Sierâ čallum *aalgâ pelni* ij tiettum ohtiigin, *loopâ pelni* vittii.

Äägi almotteijee allegrohäämi čálloo meid táválávt sierâ: *syeinimáanu peln*, *kuovâmáanu peln*, *roovvâdmáanu peln* (6), *(moonâm/taan/puáttee) ive peln* (8), *kiidâ peln* (1). Variaatio tiättoo kuittâg eenâb ko largohámásii postpositiost, ovdâmerkkân sierâ lii čallum *eehid peln* (1) mut meiddei ohtân *eehidbeln* (2). Siämmáánáál ko largohámásii postpositio peht, tievädäsah *algâ* já *loppâ* spiehâsteh taan tendensist:

sierâ čallum *aalgâ peln* ij tiettuu ohtiigin, *loopâ peln* tuše ohtii, mut *aalgâbeln* tiättoo 26 kerdid já *loopâbeln* ~ *loppâbeln* 35 kerdid.

Ääigi almotteijee lokativlij *pelni* já *peln/beln* tarkkum čáittá, et sehe largohámásâš já allegrohámásâš lokativlâš postpositio lăävee čallud sierâ já máhđulii variaatio stivree vuosásaajeest tievädäs.

3.2.3.2 *piälán já pel/bel*

Sehe largohámásâš *piälán* já allegrohámásâš *pel/bel* kiävttoje ääigi almotteijee merhâšumeest uáli harvii. Largohámásâš *piälán* lii kyevti tábáhtusâst čallum sierâ já ij ohtiigin oohťan: *eehid piälán* (1), *kiiđâ piälán* (1). Allegrohámásâš *pel* vist tiättoo tuše ohtii, já ton tábáhtusâst tot lii čallum oohťan: *loopâpel* (1). Taat puáđus tuárju jieijâs uásild jurduu, et allegrohámásiih postpositioh čállojeh täävjib oohťan ko largohámásiih, mut tábáhtusâi vyeligis mere keežild puáđus lii tuše marginallâš.

3.2.4 *Eres semantliih kategoriah*

Amnâstuvâst tiättoje mottoomverd postpositio *pelni* já *piälán* tábáhtusah, moh iä merhâšumees tááhust kuulâ kuulmâ váldukiävtu (saje, orientaatio já äigi) siisâ. Tagarij tábáhtusâi meeri amnâstuvâst lii viehâ ucce, já tijnpálávť tiäťu tievädäsâi teikkâ semantlávť oohťan čonnâšum tievädäsjuávhu ohtâvuodâst kevttum postpositioin iä kavnuu sehe largo- já allegrohámásiih tábáhtusah kuábbáá-uv postpositio várás. Nuuvťpa toi täärhib semantlâš šlajättállâm ij puávťáččii ennuvgin lasetiäđu sierâ já oohťan čäällim variaatiost. Taan lovvoost mij oovđánpyehtip uánihávt kyehti kieđâvušhännáá kuodđum semantlii kategoriah.

Vuossâmuš juávkku lii tiätulágán abstraktlâš aldaašvuodâ teikkâ oohťankulleevâšvuodâ almotteijee merhâšume, mii lii sáttám vuáháduđ meid idiomatlâžžân. Tágáreh tábáhtusah amnâstuvâst láá om. *vuáitu pelni*, *puollâš pelni* já *váldidem pelni*.

Nubbe juávkku kovvee mottoomlágán juávkun kuullâm teikkâ juávhu tuárjum. Tágáreh tábáhtusah láá om. *jurduu pelni* (*Veikkâ Takkusiist lâi-uv taggaar ruopsis pottááknjune, te sun-uv lâi ton vijnettes já tubbáákttes jurduu pelni, veikkâ njune ivne ličij maid peri tuodâštâm.*), *mii pelni* (*Jis Immeel lii mii pelni, kii puáhtá leđe mii vuástá?*), *eeji pelni* (*sun tobdâ jieijâs rievťis sämmilâžžân, veik sun lii sämmilâš tuše eejis pelni.*) já *Immeel piälán* (*Puoh vädisvuodâin mij kolgâp jurgáluđ Immeel piälán já vyerdiđ suu iše.*) Taam juávhu tubdâstem lii tehálâš, tondiet ko tievädäsâidis tááhust tot sulâstit saje kategoriah tábáhtusâid merhâšumeest “kiännii pääihist/pááikán t. kulen/kuuvť” já nuuvťpa oles ceelhâohtâvuodâ tarkkum lii lamaš tehálâš. Motomin tábáhtusah sáttih liijká leđe semantlii kategoriah tááhust ambivalenteh, veikkâ ceelhâohtâvuotâ ličij-uv tiäđust.

4. Kuorâttállâm

Toi tábáhtusâi frekvensij rekinistem, kuás postpositioh *pelni* ~ *peln* ~ *beln* já *piälán* ~ *pel* ~ *bel* láá čallum tievädäsâinis sierâ já kuás oohťan, puáhtá uáinusân čielgâ tendens tast, et largohámásiih postpositioh čállojeh masa ain sierâ já allegrohámásiih postpositioh čállojeh masa ain oohťan. Tom čuávum semantlâš tarkkum čáittá ton lasseen čuávuváá:

- Jis koččâmušâst lii saje almotteijee postpositiorááhtus, te allegrohámásiijn postpositioin lâi eenâb variaatio (mut largohámásiijn ij lah), já lokativliijn postpositioin variaation vaaigut ennuv tot, maggaar sääni lii postpositio tievädäsân (mut illativliijn ij).
- Orientaatio, sunde tái kuávlu almotteijee postpositioráhtuseh spiehâsteh almolii tendensist nuuvť, et sehe largo- já allegrohámásiih postpositioh čállojeh masa ain oohťan. Meid taan juávhu allegrohámásiijn postpositioin lii meid eenâb variaatio ko largohámásiijn, mut suijân puáhtá leđe meid tot, et largohámásiih postpositioh tiättojeh mudoi-uv ucceeb ubâ amnâstuvâst.
- Ääigi almotteijee postpositioráhtusijn sehe largo- já allegrohámásiih postpositioh čállojeh tijnpálávť sierâ já máhđulii variaatio stivree vuosásaajeest kevttum tievädäs. Stuarráamus spiehâstâh tiättoo eromâšávť kyevti tievädäs *algâ* já *loppâ* peht, moh čállojeh masa ain oohťan.

Pajelää mainäšum puátusijd puáhtá čoonnâđ oohťan tienuuvť, et sehe sääni häämi (largo-allegro) já postpositioráhtus merhášume (saje-orientaatio-äigi) čielgejeh stuorrá uási tast, láá-uv postpositioh čallum sierä väi oohťan tievädäsäidiskuin, mut meiddei ovtäskäs tievädäsäin lii merhášume.

Puátusijd vuáduľd lii máhđuľáš kuorättälläđ koččämuš, et láá-uv taan artikkelist postposition nobdum kieläamnäseh ärbivuáväľlii jurdäččemvyevi mielđ postpositioh, kuálussäänih, keđgilum adverbh väi uđđä, moräneijee sajuhäämih. Lii máhđuľáš, et toh tuáimih postposition tiätulágán merhášuumeest (om. äigi), mut mottoom nube merhášuumeest (orientaatio) postpositioráhtuseh láá hammim keđgilum adverb. Lii meiddei máhđuľáš, et allegrohámásii postpositio tiettum táválubboohť oohťan čäľimist lii iäigád keđgilumproosees čuávumuš, já tekstäčuágäľduväst tiätťojejee teevstái čäľleeť láá valjim čäälliđ saaniđd oohťan talle ko sij aneh taid adverbijđ tįpälįi vyevi miäľdäsávt oohťan čonnäšum, vuáhádum já toppum sänijuávkun.

Oohťan čäällim puáhtá leđe merkkä tast, et čäľlee ana ráhtus kuálussäännin teikkä tot lii onnum kuálussäännin ovdil ko tot finnij postposition tįpälįđ jiešvuodäid. Tondiet ko tutkum postpositioh láá vuáľgus substantivist *peeli*, mii tiätťoo ennuv kuálussaniđ völdu-uässin, lii máhđuľáš tulkkuđ nuuvť, et maanġä mii tutkamuš tábáhtusást vuáđđun lii-uv riävtui kuálussääni, om *algäbeln* < *algäpeeli*, *loppäbeln* < *loppäpeeli*, *čizetpeln* < *čizetpeeli*, *uáľgispeln* < *uáľgispeeli*. Eromášávt almolii tendensist spiehästeijee tábáhtussäid tot adeličij hiäivulii čielgiittäs. Nubbe tulkkumvyehi ličij tot, et tágäreť säänih láá tuše litodättäm čovġasávt merhášuumees tááhust oohťan, nuuvť et taid lii äľkkee anneeđ kuálussäännin (kj. meid Kielitoimiston ohjepankki, ohje 112). Tágárijn saaniđ lii jo-uv nominativmiärus, tego saaniđ *algäpeeli* já *loppäpeeli*, teikä genetiivmiärus tego *ulġ(g)uubeln* (*uulġuš*: gen. *ulġ(g)uu*). Kuáľmád čielgiittäs oohťan-čäľlimän sättä leđe oovťäkiärdánávt tuše tot, et mon táváľáš tiätu sääni siskeldejee postpositioráhtus lii: táválub sänilitoh suddeť äľkkebeht oohťan já leksikalisistojeh.

Tot et saje almotteijee tábáhtusäin ij tiettuu siämmää čielġä sunde ij sierä ige oohťan čäľimän ko kyevti eres kategoriast, sätáččij merhášid jo-uv tom, et keđgilumproosees lii ton kategoria peht eskin joodoost, teikkä tom, et semantľáš kategoria lii nuuvť vijįdes, et toho čäähih vyelijuávhuh, moi kooskä jiešalnees liččii-uv tiettum čielġä iäruh. Ohtä iävtukkäs täärhib semantľii juávu merhášuumeest itä saje almotteijee vyelijuávhust “kiännii pääihist/pääikán tai kiännii kulen/kuuvľ”. Taan juávhust sierä lii ovdämerkkän čallum *Nuuvdi peln* já *mii peln*, mut siämmái tievädäsäiguin čällojeh meid oohťan *Nuuvdibeln*, *Nuuvdibel* já *mübeln*. Jieččän kieläfiätust pajaan potentialľžžän čielgiittässän tot, et sierä čallum tábáhtusäin *Nuuvdi peln* já *mii peln* máhđuľávt referenttin lii olmooš (*Nuuvdi*, *mij*) já vist tábáhtus *Nuuvdibeln* oroččij pyerebeht-uv čuujoottmin tááľun (sajan) já ton peht tááľust ässee ulmui(d).

Tast huolähännää, et sänihäämi já semantľáš šľajättälläm pyevtitteť čielġä puáttus, te tįpäláš lii kuitťäg, et jyehi tutkum juávhust lii variaatio, mon taah kyeťti jiešvuodä iä čielġii. Tagġaar variaatio puáhtá anneeđ nuorä čäällimkulttuur já siemin siärväduv čuávumuššän. Vistig-uv variaatio puáhtá čielġiđ oovťäkiärdánis analogia: jis postpositio lii monnii tiätu uápis ohtävuodást čallum távjá oohťan, te tot sättä čalluđ oohťan meiddei mottoom nube kiävtust, veikkä saaniđd ij anaččiiġin siämmää čielġasávt oohťan-kulleeväžžän. Puáhtá vävįđ, et táġġäär kontaminaatio tiätťoo eenäť hárjánmettumis čäľlein já L2-čäľlein, kiäh iä lah vanttäm luuhäđ iäġe tuubdá saaniđ semantik siämmää pyereest ko kielämiäšťäreť. Viereskieläľiľ L2-čäľleeť láá kuitťäg völdám aktivľii rooli anaräškielän čäľimist. Eenikieläľiľ čäľleeť láá tuše väáijuv lovmat ubä kieläsiärvusist (Olthuis já Trosterud 2015; Olthuis já iäräseh 2021).

Tutkämamnästuväst šaddee vyerdimettumis variaatio teikkä tendensijđ – ovdämerkkän ovtäskäs tievädäsäi spiehästem almoliđ tendensijđ – puáhtá čielġiđ tot, kiäh láá lamaš teevstái čäľleeť. Anaräškielän čäľleeť láá uccää já lii tiäđust, et tekstäčuágäľduv teevstáin stuorrá uási láá vuáľgus tuše oovťä ulmust teikkä láá jottáám kielätipšom čoodä, mast lii iänääžin västidäm nubbe. Ovtäskäs ulmuu idiolektist oohťan já sierä čäľimän vissásávt vaagut tot, mon ennuv sun uáiná teikkä kiävtťá postpositioráhtus já mon tehäláš äšši tot čäľleeť persovnlįi maailmist lii. Taam tekstäčuágäľduv jiešvuodä puáhtá anneeđ tiätulágán hiäjuvuottän já pajediđ koččämuš, et puáhtá-uv tekstäčuágäľduv puátusijđ anneeđ šiev völdusin eidusii anaräškieläst. Mij halįđep kuitťäg tiäduťtiđ, et tekstäčuágäľduv kielä ij lah tuše muádi ulmuu kielä, mut lii vijđáť tuhhiittum kieläsiärväduväst rievťis já riges anaräškiellän.

5. Loopân

Mii tutkâmuš oonij sistees tuše kyehti postpositio, mon mij valjjim vuosâsajasâžžân tutkâmčuosâttâhhân ovdâutkâmuš vuáđuld. Siämmáá ovdâutkâmušast pajanii eenâb-uv šiev tutkâmčuosâttuvah, main tiettui oohân já sierâ čälimân kyeskee variaatio. Mij ferttjim vaidälitteht rajiid taid olgos taan tutkâmušast, mut puátteevuodâst ličij ávhálâš vijdediđ postposition nobdum largo- já allegrohámásij ráhtusij oohân já sierâ čäällim tutkâm ovdâmerkkân postpositioperuid *alne ~ alne, oolâ ~ ool, pehti/behti ~ peht/beht, náálá ~ náál, kulen/gulen ~ kuvlân/guvlân já kuuvl/guuvl*. Ovdâutkâmušast postpositioperust *siisâ ~ siis, siste ~ sist* vist tiettui mielâkiddiivâš ovdâmerkkâ oohân teikkâ sierâ čälimist: sehe largohámásiih já allegrohámásiih postpositioh lijjii ain čallum sierâ, peic *siisâ* lâi kuittâg čallum oohân talle ko lâi koččâmuš peljimeerhân (om. *rastasiisâ, skiivjesiisâ*). Taat lii šiev ovdâmerkkâ adverbín kedgilum postpositio-ráhtusist.

Ohtâ tutkâmuš vuolgâsoojijn lâi tárbu lasettid tiäđu anarâškielâ variaatiost. Čoggâšum tiäđu lii tehálâš heiviittid ovdâmerkkân kielâ normâdmist já kielâtipšomist, amas noormah šoddâđ ienáážin oovtâ ulmuu, kuávlukielâ teikkâ juávhu vuáđuld. Taan tutkâmuš juurdâpuáđus normâdem vuáđđun puáhtá leđe, et táváliih tábâhtusah já almoliuh tendenseh annojeh vuosâsajasâžžân häämmín – njuolgâdussân om. puoh largohámásiih postpositioh čällojeh tievâdâsâidiskuin sierâ já puoh allegrohámásiih oohân, teikkâ ääigi almotteijee postpositioráhtuseh čällojeh sierâ já orientaatio tâi sunde almotteijee postpositioráhtuseh čällojeh oohân. Nube tááhust kuittâg variaatio tiettum lii siämmást argument ton peeleeest, et távjá ij lah tuše ohtâ häämi, mon kielâkevttēeh aneh olmâ kiellân. Variaatitkâmuš juurdâpuáđusin puáhtá leđe meiddei tuhhiittid variaatiod vijdáht já faallâđ tiäđu kielâkevttim máhđulâšvuodâin já tast, magarijd nyansijd oohân já sierâ čäällim sâtaččii anneeđ sistees.

Ohtâ artikkel čällein (Olthuis 2008) čáálá nube ohtâvuodâst tast, mon herkis tiileest anarâškielâ iälâskitem lii lamaš já tast, et korrâ kielâtipšom já purism älkkeht tipšoh kielâ toppâlum tilân. Lii jiärmáluu tuhhiittid valjab variaatio ko leđe ollâsávť čälihännáá ucceeblovokielân.

Käldeeh

- Antonsen, Lene, Trond Trosterud, Marja-Liisa Olthuis já Erika Sarivaara. 2016. Modelling the Inari Saami morphophonology as a finite state transducer. Almostitmist *The Second International Workshop on Computational Linguistics for Uralic Languages*: 3–13, toimâttâm Tommi A. Pirinen, Eszter Simon já Francis M. Tyers já Veronica Vincze. Szegedi Tudományegyetem, Szeged.
https://www.academia.edu/72593469/Report_on_the_Second_International_Workshop_on_Computational_Linguistics_for_Uralic_Languages
- Eronen, Riitta, Sari Maamies já Anneli Räikkälä. 1996. Yhdyssanat. *Kielikello* 4/1996.
<https://www.kielikello.fi/-/yhdyssanat>. [Čujottum 28.3.2022.]
- Ijäs, Johanna Johansen. 2011. *Davvisámegiela finihtta vearbahámiid sojahanvuogádaga očcodeapmi vuollel golmmajahkásaš máná gielas*. Davvi Girji, Kárášjohka.
- ILWB = Itkonen, Erkki (hrsg.), Raija Bartens já Lea Laitinen (unter Mitarbeit). 1986–1991. *Inarilappisches Wörterbuch I–IV*. Lexica Societatis Fenno-Ugricae XX. Suomalais-Ugrilainen Seura, Helsinki.
- Kielitoimiston ohjepankki: *Yhdyssana vai ei*. <http://www.kielitoimistonohjepankki.fi/ohje/112>. [Čujottum 9.12.2021.]
- Kielitoimiston ohjepankki: *Yhdyssana vai ei*. <http://www.kielitoimistonohjepankki.fi/ohje/129>. [Čujottum 9.12.2021.]
- Kielitoimiston sanakirja. 2021. Kotimaisten kielten keskuksen verkkojulkaisuja 35. Kotimaisten kielten keskus, Helsinki. URN:NBN:fi:kotus-201433. <https://www.kielitoimistonsanakirja.fi>. Peividuvvee almositem. Peividum 11.11.2021 [Čujottum 08.12.2021.]

- Morottaja, Petter, Marja-Liisa Olthuis, Trond Trosterud já Lene Antonsen. 2018. Anaráškielä tivvooomohjelm. Kielä-já ortografiafeeilái kuorrâm tivvooomohjelmáin. Almostitmist *Gielladieđalaš čállin sámegillii – Gii das berošta? Dutkansearvi dieđalaš áigečála* Vol. 2 Issue 2: 63–84, toimáttâm Marja-Liisa Olthuis já Irja Seurujärvi-Kari. <https://www.dutkansearvi.fi/volume-2-issue-2-fi/>.
- Morottaja, Petter já Olthuis, Marja-Liisa 2022: *Inarinsaamen taivutusoppi*. Sämitigge, Aanaar. Nettidigisäänih. Anaráškielä sänikirje. 2021. UiT The Arctic University of Norway, Giellatekno, Tromsø. Peividuvvee almostittem. <https://saanih.oahpa.no/> [Čujottum 08.12.2021.]
- Nickel, Klaus Peter. 1994. *Samisk grammatikk*. Davvi Girji, Kárašjohka.
- Olthuis, Marja-Liisa. 2000. Inarinsaamen kielen vuosisadat. *Virittäjä*, Vol. 104 nr. 4: 568–575.
- Olthuis, Marja-Liisa. 2008. Inarinsaamen huoltoa ja elvytystä. *Kielikello* 1/2008. <https://www.kielikello.fi/-/inarinsaamen-huoltoa-ja-elvytysta>.
- Olthuis, Marja-Liisa, Suvi Kivelä já Tove Skutnabb-Kangas. 2013. *Revitalising Indigenous Languages – How to Recreate a Lost Generation*. Multilingual Matters, Bristol. <https://doi.org/10.21832/9781847698896>.
- Olthuis, Marja-Liisa já Trond Trosterud. 2015. Inarinsaamen lingvistinen suunnittelu kieliteknologian valossa. Almostitmist *Vähemmistökielten revitalisaatio*. AGON n:o 45–46. 1–2/2015, toimáttâm Annika Pasanen já Sanna Valkonen. <http://agon.fi/article/inarinsaamen-lingvistinen-suunnittelu-kieliteknologian-valossa/>.
- Olthuis, Marja-Liisa, Trond Trosterud, Erika Katjaana Sarivaara, Petter Morottaja já Eljas Niskanen. 2021. Strengthening the Literacy of an Indigenous Language Community: Methodological Implications of the Project Čyeti čállid anaráškielân ‘One Hundred Writers for Aanaar Saami’. Almostitmist *Indigenous Research Methodologies in Sámi and Global Contexts. New Research, New Voices*: 175–200, toimáttâm Pirjo Kristiina Virtanen, Pigga Keskitalo já Torjer Olsen. Brill Sense, Leiden. https://doi.org/10.1163/9789004463097_008.
- Olthuis, Marja-Liisa. 2021. Nubástusái čohčá. *Anaráš* 2/2021:3. <https://drive.google.com/drive/folders/0ByPNya2iI49hcGII1RXZ2MV9LbFU?resourcekey=0-1Su9TqVEoPYNlgiHzkxWVQ>.
- Pasanen, Annika. 2015. *Kuávsui já peeivičuová. 'Sarastus ja päivänvalo' : Inarinsaamen kielen revitalisaatio*. Uralica Helsingiensia 9. Suomalais-Ugrilainen Seura ja Helsingin yliopisto, Helsinki. Saimallahti, Pekka. 2020. *Pekka Saimallahden pohjoissaame-suomi-sanakirja*. Divvun, Romsa. [Čujottum 9.12.2021.] <http://satni.org/saimallahtismefin>.
- SIKOR. UiT Norgga árktalaš universitehta ja Norgga Sámedikki sámi teakstačoakkáldat, Veršuvdna 01.10.2021, <http://gtweb.uit.no/korp/>.
- Ylikoski, Jussi. 2014. Davvisámegiela -ráigge – substantiiva, advearba, postposišuvdna vai kásus? *Sámi Dieđalaš Áigečála* 2/2014: 47–70. <https://site.uit.no/aigecala/files/2015/04/SDA-2-2014-ylikoski.pdf>.